

A félelem lelkét adta nekünk az Isten? NEM!

A zsinat lelkesi elnöke nem a precíz adminisztráció és nem a száraz, számokkal kifejezhető tények embere, hanem lelkes, aki a dolgok végső értelmét keresi és próbálja a reábízottakkal együtt megérteni, meg egy kicsit muzsikus is, aki, mint ilyen, szereti a rendet, a harmóniát. Tudja, hogy – normál esetben – a disszonanciától a harmónia felé vezet az út, akkor is, ha a harmóniáig vezető úton sok színes, egymásba fonódó, egymástól nagyon eltérő akkord van, számtalan módosított hanggal, s be-be csúsznak hamis hangok is, de törekszünk, haladunk a harmónia felé.

Visszatekintő kérdés

Az elmúlt időszakot a reformáció jubileum előkészületének fényében értékelem. Ki más, ha nem az evangélikus (lutheránus) egyház kell, hogy komolyan vegye a reformáció örökségét és kell, hogy kövesse a „semper reformanda” elvet. Nem azon kell keseregnünk, meg nyugtalankodnunk, hogy a többi protestáns egyház elveszi az ötszáz éves ünnepünket, hanem azon kell gondolkodni, hogy meg tudunk-e evangélikus identitásunkban erősödni és így önálló véleménnyel, önálló cselekvési renddel, önálló és pozitív tervekkel nekiindulni 2017-nek.

Visszatekintve tehát a mögöttünk álló évre, az alapkérdés mégiscsak ez, a reformáció jubileumra készülve: megújultunk-e vagy sem. A realitások talaján maradva: a megújulás irányában jártuk-e az utunkat, vagy helyben topogtunk, netán visszalépések, visszacsúszások jellemezték közösségünket. Nem látványos eredményekre, nagy változásokra gondolok. Gondolkodásunk előremutató volt-e vagy a megszokott köreinket, témáinkat, kérdéseinket jártuk körül. S mivel a zsinat az egyház legfelsőbb döntéshozó szerve, most ne általánosságban, hanem erre a szintre koncentráljunk, hiszen akik itt vagyunk, azokra az egyház felső vezetési, döntési, felelősségvállalási feladata hárult. Erre kaptunk elhívást, erről kell elszámolnunk: felfelé is, meg lefelé is. Istennek is, meg a mandátumot kiadó embereknek is.

Mire szól a küldetésünk: esemény követésre, vagy Krisztuskövetésre...?

Az elmúlt bő egy év számomra azt a nem túl pozitív érzést kelti, mintha mi csupán az eseményeket követtük volna. Ha csak nem kullogtunk utánuk... Hihetetlen tempóban változik a világ, döbbenetes tempóban száguld a 21. század, mind technikai, mind környezeti, mind politikai, mind szociológiai szempontból. Mi meg – jobb esetben – csak kapkodjuk a fejünket, látjuk és tapasztaljuk a világ betegségeinek jeleit, s jó ha eljutunk az elemzési, tényfeltárási szintig, ahol megállapítjuk, mi a baj. Látjuk az egyházba besűrűdő bajokat, átéljük a következmény-eseményeket, szenvedünk a külső belső negatív folyamatoktól. Tudunk-e proaktívak lenni az adott helyzetben? Más módon feltéve a kérdést: 21. századi keresztények vagyunk, akik a gyökereiket ugyan komolyan véve, de valóban jövőorientáltak a mában élnek, vagy az egyház a régmúlt emlékeként maradt itt a harmadik évezredre? Szűkítve a kört: 16. századi lutheránusok vagyunk – nagyon hitvallásosan (bárcsak azok lennénk), vagy fűt bennünket az igazság-, az élet-, a megújulás keresés, és élére állunk annak az egyháznak, amely

lényéből fakadóan reformanda, azaz megújuló, megújítandó? Lehet, hogy erre azzal a sablonos válasszal vágunk vissza, (vagy nyugtatjuk magunkat), hogy mi az örök értékeket képviseljük (bárcsak úgy lenne) és a mindenkor érvényes, változatlan evangélium hirdetői vagyunk. Mi azonban nem az események követésére, hanem Krisztus követésére kaptunk elhívást, és ez előjárást jelent a világban és előjáróként való életmódot az egyházban. Elöl – jövő és örökjövő orientáltan. Ebből a szempontból – azt gondolom – van okunk a bűnbánatra, s térdre kéne borulnunk és új lehetőségért kellene imádkoznunk az egyedül megújítani tudó Szentlélekért.

2017, a reformáció fél évezredes jubileuma elkezdődött. Már mögöttünk van október, a reformáció hava (499), és beléptünk az 500-as emlékévkébe. Számos alkalommal hallottam egyházi közép és felső vezetőktől, hogy ne rontsuk el az emlékezést és az ünnepet azzal, hogy bármit is változtatunk. Most ünnepeljünk, majd utána, egy későbbi ciklusban újítunk, változtatunk, átszervezünk. Most ne zavarjuk az ünnepet. Félre értés ne essék, elég évet megéltem már ahhoz, hogy szeressem a stabilitást és ne akarjak állandó változást, inkább nyugalmat és biztonságot. De az ünnep ál-indokával a reformáció lényegét fojtjuk el: a megújulás lehetőségét. Én úgy tekintek a nagy jubileumra, hogy az Isten adta lehetőség az egyház számára. Múltba tekintve: hálát adni Isten idáig hordozó és megtartó kegyelméért; a jelenben gondolkodva: reálisan számolni a mai nap kihívásaival, felmérni a gondokat, bajokat, korrigálni a tévutakat, félretenni azt, ami idejét múlt és akadályoz, és jövőbe nézve: gyógyítani, ami beteg, új utakat vágni, ahol nincs kitaposott ösvény, új és működőképes modelleket találni, hogy éljünk a rendelkezésre álló (talán nem mindig hagyományos) eszközökkel – Isten országának építésében.

S mindez olyan jól hangzik, hogy rábólintanak testvéreim. Egyetértünk. Igen, az elmúlt időben rendre így tapasztalom. Ez még öröömöm szerzője is lehetne...: Mindenki egyetért abban, hogy megújulásra s ehhez változásra van szükségünk. De amikor konkrétumok kerülnek elő – akár szervezeti, akár iránybéli, akár módszerbéli kérdéseknél, azonnal jönnek az ellenvetések, akadályok. Behúzzuk a kezifékeket, azután hajrá megújulás. S ezek mögött kitapinthatóan érezhető a személyi és csoportérdekek. Ragaszkodás státuszokhoz, kis hatalmakhoz, saját jövőelképzeléshez, személyes szimpátiához vagy antipátiához, bizalmatlanság a másik jószándékát illetően. Érdekek az egyházban... nincs itt valami ellentmondás?

Ha tényleg ünnepelni akarunk, akkor az azt jelenti, élünk a megújulás lehetőségével. Az ünnepet – ha az reformáció ünnep – éppen az zavarja meg, ha em akarunk senkit zavarni. Luther jegyzi meg asztali beszélgetései egyikében, hogy ha tudtam volna, hogy merre visznek szavaim, meg sem szólaltam volna. Mi bölcsebbek vagyunk reformátorunknál, és inkább nem zavarjuk az ünnepet, nehogy felkavarjuk az állóvizet? Indít-e minket a reformáció jubileuma arra, hogy bátran kilépve valóságos vagy éppen vélt nyugalomunkból elinduljunk egy olyan úton, amit még nem biztos, hogy ismerünk, de hittel átjárt jó lelkiismerettel kezdünk, a hit merészségével és látásával döntünk mellette és érdekeket félretéve cselekszünk. Mert a protestánsnak lenni, protestálni – evangélikus értelmezésben nem valami ellentiltakozni (bármilyen ellen, ami nem az én véleményem), hanem pro testálni, azaz, valamiről és valamiért tanúskodni.

Félelem, bizalomhiány, talán bizonytalanság okozza azt, hogy nem merünk hozzányúlni szabályzókhöz, törvényekhez, struktúrákhoz, megszokásokhoz? Vagy mindent úgy tartunk jónak, ahogy most van? Nem a mindenáron változtatni akarás kérdezteti ezt velem (távol álljon tőlem), hanem az a – talán jogos – érzés, hogy amit mi nem végzünk el az idők jelei, a népszámlálási adatok, a belső statisztikák nyomán, a tapasztalt nehézkes vagy ellehetetlenülő működési mechanizmusok nyomán, azt elvégzi az idő, a külső kényszer. Míg azonban proaktív és kreatív gondolkodással és a felismerésekből fakadó cselekvéssel mi formálhatnánk az eseményeket, úgy a második esetben csak kullogunk az események után, és keserűen éljük meg, hogy ez is, meg az is leépül, nem működik, vagy csak nyögvenyelősen, kényszeredetten.

Így kellene újra felvennünk a már elengedett, vagy éppen ügyetlenül leejtett szálakat: a misszió szervezeti ügyeit, a törvénykönyvünk egységessé rendbetételét – beleértve az állandó és változó részekkel (nevezük alkotmánynak vagy szabályrendeletnek ezeket), a testületek egyházunk méretéhez aránytalan voltát, az egyházi jogi személy témában félrecsúszott döntését, a kompetencia egyértelmű felosztásának feladatát.

Mindezt nem a külső kényszer miatt, hanem jól felfogott, jövőt tervező, Isten megújító kegyelmének medret ásni akaró attitűddel. A reformáció örökségét hirdető és tovább vivő egyház nem helyben jár, nem bizonytalankodik, hanem új lendülettel készülhet Isten nagy tetteinek ünneplésére, és ezzel – ahogy Manfred Josuttis fogalmazta – emlékezésre: emlékezés a jövő egyházára.

A félelem lelkét adta nekünk az Isten? NEM! Hát nem az erő, a szeretet és a józanság Lelkét? Igen, azt!